

Reactie internetconsultatie proactieve dienstverlening G4

De G4 is blij met de beweging die wordt ingezet in dit wetsvoorstel. Nog te veel mensen maken geen gebruik van regelingen waar ze recht op hebben. De G4 ziet het wetsvoorstel als een eerste stap voor verbetering van de dienstverlening. Het gebruik van reeds bij de Suwi-partijen bekende gegevens bij het indienen van een aanvraag vergemakkelijkt het proces. Dit is ook een vereenvoudiging voor de inwoners en helpt ons in de doorontwikkeling van digitale loketten.

Maar als G4 pleiten we voor méér, namelijk ook de mogelijkheid voor ambtshalve toekenningen. Als we de gegevens hebben moeten we alsnog inwoners motiveren om een aanvraag te doen. De voorgenomen wijziging helpt gemeenten ook niet om niet-uitkeringsgerechtigden te bereiken, terwijl werkende minima en met name zelfstandigen, juist de moeilijkst te bereiken groep zijn.

Daarom blijven we dan ook aandacht vragen voor een herziening van het systeem. Niet alleen bestrijden van de symptomen, maar juist ook aanpakken van de oorzaak. Dit wetsvoorstel verandert namelijk niets aan de complexiteit van het systeem. Zoals ook in de MvT wordt aangegeven is deze complexiteit een belangrijke oorzaak van niet-gebruik.

Hieronder gaan we op verschillende onderwerpen nader in.

Uitwerking ministeriële regeling

Het wetsvoorstel biedt de optie om SUWI-partijen de bevoegdheid te geven dat zij gegevens opvragen en delen om zodoende inwoners te informeren over uitkeringen en voorzieningen van derde partijen waar ze (mogelijk) recht op hebben. Vervolgens kunnen we inwoners ondersteunen in het doen van een aanvraag. Hoe dit precies wordt vormgegeven wordt verder uitgewerkt in ministeriële regelingen. Dit biedt flexibiliteit om snel aanpassingen door te voeren. De gemeente Utrecht is binnen de G4 koploper op dit gebied en denkt graag mee bij de uitwerking van de ministeriële regelingen, zodat dit wetsvoorstel ook echt helpend gaat zijn om deze inwoners te gaan bereiken. Utrecht werkt op dit moment met de VNG en het ministerie van BZK (Programma Proactieve dienstverlening) aan een project. In dit project brengen we inwoners in beeld die volgens bekende overheidsinformatie wél recht hebben om bepaalde inkomensondersteuning maar hier geen gebruik van maken. Deze ministeriële regeling is noodzakelijk voor de uitvoering van dit project.

Invulling proactieve dienstverlening en regeldruk

Hoe succesvol de proactieve dienstverlening zal zijn, valt en staat met de invulling van deze dienstverlening. Het betreft een groep die we tot nu toe niet hebben weten te bereiken. Als we deze groep nu beter inzichtelijk krijgen en wel willen bereiken, verwachten we dat hier meer op nodig is dan een enkele brief. Dit vraagt extra personele capaciteit. Naar verwachting zal ook het bereik van regelingen stijgen, waardoor er meer middelen nodig zijn en zal ook de regeldruk toenemen. In het voorstel staat nog weinig tot niets toegelicht over de uitvoeringskosten en financiering. Als gemeenten zijn we in staat om deze proactieve dienstverlening en begeleiding bij de aanvraag te bieden, mits we hierin gefaciliteerd worden. Als dat niet gebeurt is de kans groot dat financiële- en personele uitdagingen in de weg staan van het optimaal gebruik maken van de bevoegdheden die deze wet biedt. Er is immers sprake van een kan-bepaling, waardoor gemeenten niet verplicht te zijn om hiermee aan de slag te gaan.

Hiervoor is ook nodig dat de definitie van het begrip 'proactieve dienstverlening' duidelijk is en voldoende wettelijke grondslag biedt voor de verwerking van de benodigde gegevens. Belangrijk punt daarbij is dat gemeenten de data voor alle armoedevervoorzieningen kunnen gebruiken, niet

alleen voor regelingen gebaseerd op de P-wet maar ook voor andere gemeentelijke regelingen (zoals de Stadspas).

Ook de bruikbaarheid van de uit te wisselen informatie is van belang. De normen en daarmee de geregistreerde data verschillen per SUWI partner. Om te voorkomen dat gemeenten proactief inwoners benaderen die toch geen recht op onze voorzieningen blijken te hebben, is van belang dat de informatie die wordt uitgewisseld bruikbaar is zonder dat bijvoorbeeld nog een aanvullende inkomensvoets nodig is.

Ambtshalve verstrekkingen

In het voorstel is opgenomen dat 'ambtshalve toekenning' geen onderdeel is van proactieve dienstverlening. In een aantal gevallen is dit logisch. Bijvoorbeeld wanneer extra inkomen invloed heeft op andere inkomenscomponenten, zoals toeslagen. Het kan voorkomen dat een automatische toekenning leidt tot een hoger bruto-inkomen en daarmee lagere toeslagen. Deze samenloop van toeslagen zou echter geen reden moeten zijn om niet ambtshalve toe te kennen, maar is een symptoom van ons complexe systeem. Dit benadrukt nogmaals de noodzaak van herziening van ons stelsel van sociale zekerheid.

Een andere reden om terughoudend te zijn met ambtshalve toekenning is wanneer die leidt tot het ontstaan van plichten. Denk hierbij aan de inlichtingen- of arbeidsplicht wanneer er (aanvullende) bijstand wordt verstrekt. In deze gevallen zouden inwoners zelf actief een aanvraag moeten indienen. In alle andere gevallen is ambtshalve verstrekking wél passend. Zo pleiten we er bijvoorbeeld voor om de individuele inkomensvoets en de stadspas ambtshalve te verstrekken. Deze ambtshalve verstrekking is noodzakelijk om het niet gebruik van bepaalde regelingen nog verder terug te dringen en ervoor te zorgen dat mensen krijgen waar ze recht op hebben.

Voor gemeenten zou het optimale scenario zijn dat de Belastingdienst wordt betrokken in gegevensuitwisseling en een inkomensvoets uitvoert en aan de gemeente via een indicator 'voldoet wel / voldoet niet' laat weten of iemand voldoet aan de gestelde inkomensnorm. De gemeente hoeft vervolgens enkel de regelingen te verstrekken. Dit gaat verder dan de mogelijkheden die het huidige wetsvoorstel biedt.

Opt-out

In het voorstel wordt toegelicht dat er een opt-out register wordt gecreëerd. Wie dit register gaat beheren en waar deze taak belegd wordt, is nog onduidelijk. Hier zouden we graag meer duidelijkheid over willen hebben. Ook willen we meegeven dat het niet wenselijk is dat meerdere partijen de opt-outs bijhouden. Wellicht is een oplossing hiervoor de opt-outs binnen Suwinet te registeren of deze taak bij het Rijk te beleggen. In dit kader willen we ook het volgende meegeven. Genoemd staat dat de rechten van betrokkenen zo laagdrempelig mogelijk in de praktijk gebracht kunnen worden. Aandachtspunt is dat het voor de burgers heel duidelijk dient te zijn waar ze moeten zijn als ze gebruik willen maken van hun AVG-rechten.

Afsluitend

Hoewel er nog verschillende vragen leven en we nog extra kansen zien, zijn we in beginsel blij met het voorstel. Hiermee zetten we, in afwachting van de hervorming van het complexe stelsel, een tussenstap om te zorgen dat inwoners krijgen waar ze recht op hebben.